Valiokunnan mietintö TaVM 31/2026 vp─ HE 197/2026 vp

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräitä yrityksiä koskevasta taloudellisen toiminnan avoimuus- ja tiedonantovelvollisuudesta annetun lain eräiden säännösten kumoamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräitä yrityksiä koskevasta taloudellisen toiminnan avoimuus- ja tiedonantovelvollisuudesta annetun lain eräiden säännösten kumoamisesta (HE 197/2026 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- erityisasiantuntija Elisa Fagerström, työ- ja elinkeinoministeriö

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosasto
- Elinkeinoelämän keskusliitto ry

HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eräitä yrityksiä koskevasta taloudellisen toiminnan avoimuus- ja tiedonantovelvollisuudesta annetusta laista kumotaan raportointivelvoitetta koskevat säännökset. Raportointivelvoite perustui niin sanottuun avoimuusdirektiiviin. Hallinnollisen taakan keventämiseksi direktiivin raportointivelvoitetta koskevat säännökset on kumottu. Koska nämä direktiivin säännökset on kumottu, kansallisille säännöksille ei enää ole Euroopan unionin oikeudellista perustaa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2027.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eräitä yrityksiä koskevasta taloudellisen toiminnan avoimuus- ja tiedonantovelvollisuudesta annetusta laista (19/2003, avoimuuslaki) kumotaan säännökset jäsenmaiden velvollisuudesta raportoida komissiolle suurten julkisten teollisuusyritysten taloudellisista tiedoista.

Hyväksytty
3.1

Voimassa olevan lain mukaan jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle vuosittain taloudellisia tietoja sellaisista julkisista teollisuusyrityksistä, joiden liikevaihto ylittää 250 miljoonaa euroa. Velvollisuus on perustunut komission avoimuusdirektiiviin 2006/111/EY, jonka tavoitteena on varmistaa jäsenvaltioiden ja julkisten yritysten välisten taloudellisten suhteiden avoimuus sekä julkisten varojen käytön läpinäkyvyys. Viimeisen kymmenen vuoden aikana raportointivelvollisuuden piiriin on kuulunut enimmillään kolme suomalaista valtio-omisteista yritystä ja muutamana viime vuotena vain yksi yritys.

Komissio poisti julkisia yrityksiä koskevan raportointivelvoitteen vuonna 2025 hyväksytyllä direktiivimuutoksella. Muutosta perusteltiin tarpeella yksinkertaistaa raportointivaatimuksia ja vähentää niistä jäsenmaille ja yrityksille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa.

Direktiivin muutos merkitsee kuitenkin ainoastaan vuosittaisesta raportoinnista luopumista. Jäsenmaiden on edelleen huolehdittava siitä, että direktiivissä tarkoitetut tiedot ovat komission saatavilla vähintään viiden vuoden ajan. Näitä tietoja ovat viranomaisen julkiselle yritykselle suoraan tai rahoituslaitoksen välityksellä myöntämät julkiset varat sekä näiden varojen tosiasiallinen käyttötarkoitus. EU:n valtiontukivalvonta kuuluu komission yksinomaiseen toimivaltaan, ja komissio voi pyytää edellä tarkoitettuja tietoja käyttöönsä esimerkiksi valtiontukiasian tutkinnan yhteydessä.

Talousvaliokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyviä ehdotuksia perusteltuina ja puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana. Talousvaliokunta korostaa julkisten yritysten ja jäsenvaltioiden välisten taloudellisten suhteiden läpinäkyvyyden keskeistä merkitystä tehokkaan valtiontukivalvonnan näkökulmasta.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

> *Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 197/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen.*

Valiokunnan mietintö TaVM 31/2026 vp

Helsingissä 23.10.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

varapuheenjohtaja Pauli Aalto-Setälä kok
jäsen Noora Fagerström kok
jäsen Kaisa Garedew ps
jäsen Lotta Hamari sd
jäsen Timo Harakka sd
jäsen Pertti Hemmilä kok
jäsen Antti Kangas ps
jäsen Timo Mehtälä kesk
jäsen Mikko Ollikainen r
jäsen Merja Rasinkangas ps
jäsen Johannes Yrttiaho vas
varajäsen Ville Kaunisto kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Johanna Rihto-Kekkonen